

A tisztképzés és a tisztii hivatás a változó világban

A Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottsága és a Magyar Hadtudományi Társaság közös konferenciája

2021. november 17-én rendezte meg a Magyar Tudományos Akadémia IX. osztály Hadtudományi Bizottsága (MTA HB) és a Magyar Hadtudományi Társaság (MHTT) a fenti című konferenciát, amely a 2021. március 9-én elhunyt dr. Szabó Miklós altábornagy, hadtörténész, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem volt rektora, a Nemzeti Közszoigálati Egyetem professzor emeritusa emléke előtt tisztelgett. A rendezvényre a Nemzeti Közszoigálati Egyetem (NKE) Ludovika Széchenyi Díszterében került sor. A konferencia előadásait nagyszámú érdeklődő kísértte figyelemmel, köztük dr. Szabó Miklós ny. rendőr alezredes, Szabó Miklós fia is.

A konferencia első szekciójának moderátoraként *dr. Csikány Tamás* dandártábornok, az MTA HB elnöke megnyitójában a konferencia céljaként a gondolatébresztést és a vitaindítást jelölte meg. Hangsúlyozta, hogy változó világunkban az ennek megfelelően változó feladatrendszernek kell megfelelnie hazánk fegyveres erejének. A hadtudósok feladata szerinte, hogy kutatásaikkal, valamint a későbbiekben megszervezendő műhelyértekezletekkel hozzájáruljanak az átalakításhoz, így segítsék a Magyar Honvédséggel kapcsolatos döntések előkészítését. Az NKE tudományos rektorhelyettese megemlékezett a közelmúltban elhunyt Szabó Miklós altábornagyról, katonai és tudományos életpályájából kiemelve azt a célkitűzését, miszerint a tisztképzésnek egyetemi képzésnek kell lennie.

Dr. Szenes Zoltán nyugállományú vezérezredes, az MHTT elnöke köszöntőjében egy régi hagyomány felelevenítéséként beszélt a közös konferenciáról, mely a közös gondolkodás jegyében született meg. Első előadóként a „ZMNE-koncepció: Okok, viták, következmények” című prezentációjában a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem megalakulásának okai között a hidegháború végét, a katonai felsőoktatásnak a civil szférához való közelítését, valamint a nemzetközi trendeket említette meg. Elmondta, hogy a ZMNE megalakítását megelőző időszakban a vezetés kérdésköre, az elnevezés, a működési modell kapcsán alakultak ki a legkomolyabb viták a döntéshozók között. Az NKE professzor emeritusa kiemelte, hogy a döntések nyomán létrejött egyetem sikeresen integrálódott a magyarországi felsőoktatás

intézményei közé. Az NKE-ba történő integrációja után az új egyetem sok dolgot vett át e jogelőd intézménytől, melyek közül a jelképrendszert emelte ki az egykori vezérkari főnök. Hangsúlyozta az evolúciós tisztképzés jelentőségét, és kiemelte, hogy a honvédtisztképzés intézményének további fejlődésében közös felelősséggel bír a Honvédelmi Minisztérium, a Magyar Honvédség, valamint az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara (HHK).

„A katonai felsőoktatás helyzetéről és perspektívái” című előadásában *dr. Boldizsár Gábor* ezredes, a Honvédelmi Minisztérium Oktatási, Tudományszervező és Kulturális Főosztály vezetője Huntington gondolatait idézve hangsúlyozta, hogy a haderő és annak felsőoktatása zárt hivatásrendet tükröz. Az NKE megalakulásakor a HHK dékánjaként a kar integrációját vezető előadó a mai változó külső, belső és más kapcsolódó hatásokra felhívva a figyelmet aláhúzta: a fejlesztési lehetőségek áttekintése során az egyik legfontosabb tisztázandó kérdés, hogy ki mit ért az első tiszti beosztásra történő felkészítés alatt. Kiemelte, hogy az oktatás, a képzés és a kiképzés tartalmának és kapcsolatának definiálása után kell katonává, szakemberré és tisztté formálni a honvédtisztjelölteket. A főosztályvezető véleménye szerint a jövő a hivatásrendek együttműködéséről szól majd.

Harmadik előadóként *dr. Lippai Péter* dandártábornok, a Magyar Honvédség Parancsnoksága Kiképzési Csoportfőnökség főnöke a tisztképzés német mintáját idézte, mely szerint a tisztnek egyszerre kell a harcokat vezető, a katonákat kiképző és nevelő, valamint a szervezet menedzselő hadfiként tevékenykednie. „A katonai kiképzés új kihívásai és a katonai felsőoktatás” címet viselő előadása a címben szereplő két terület, az új, elsősorban a multidomain hadszíntérből fakadó kihívások, valamint a (Zrínyi) Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program kapcsolataira koncentrált. A csoportfőnök felhívta a figyelmet a párhuzamos felkészítésből fakadó nehézségekre, valamint a társadalmi támogatás elengedhetetlenségére.

A konferencia első szekcióját *dr. Pohl Árpád* dandártábornok, az NKE HHK dékánjának „A magyar katonai felsőoktatás a 21. század »műveleti környezetében«” című prezentációja zárta. A dékán előadásában a HHK műveleti környezetéről, azaz működéséről szólva kiemelte, hogy alapvetésként vallja, miszerint a honvédtiszt egyszerre értelmiségi és katonai vezető. Kiemelte, hogy az NKE megalapításakor megfogalmazott igények szerint ma a világ egyik leginkább gyakorlatorientált katonai alapképzése zajlik az egyetemen. Hangsúlyozta, hogy a HHK egy egyedülálló tudásközpont, mely erős támogatottsággal bír, azonban azt is kiemelte, hogy a továbbfejlődéshez nélkülözhetetlen az infrastruktúra, a Zrínyi Miklós Laktanya és Egyetemi Campus fejlesztése. A dandártábornok beszélt a kar egyetemen belüli helyzetéről, képzési portfóliójáról, valamint a honvédtisztjelöltek státusáról is. A HHK jövőbeni feladatait (akkreditáció, a Nemzeti Tisztképzés Új Rendszerének kialakítása), valamint a körülmények változását (szervezeti átalakulás, Zrínyi Campus beruházás) említve a kihívás helyett a lehetőség kifejezést hangoztatta. A dékán bejelentette, hogy a HHK a közeljövőben emlékkötettel, valamint egy díszterem elnevezésével kíván Szabó Miklós altábornagy, akadémikus emléke előtt tisztelni. Az előadáshoz kapcsolódóan *dr. Boda Mihály*, az NKE HHK Hadtörténelmi, Filozófiai és Kultúrtörténelmi Tanszék tanszékvezető egyetemi docensének „Fegyelmezettség: öntudat vagy drill?” című korreferátuma hangzott el, melyben

a dualizmus, a két világháború közötti időszak, valamint a szocializmus katonai szakirodalmának tükrében beszélt a fogalom jelentéstartalmáról. Az előadó úgy vélte, hogy a fegyelmezetség napjaink változó környezetében továbbra is releváns a katonatisztek számára.

A konferencia második szekcióját dr. Szenes Zoltán moderálta, elsőként felkérve dr. Gazdag Ferencet, az NKE Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Nemzetközi Kapcsolatok és Diplomácia Tanszék professor emeritusát „Nemzetközi biztonság- és védelempolitikai képzés: célok, követelmények, fejlesztési lehetőségek” című előadásának megtartására. Az előadó elmondta, hogy az elmúlt évtizedekben először kutatóként kutatta, később minisztériumi főosztályvezetőként csinálta, végül egyetemi tanárként most is oktatja a biztonságpolitikát. Előadásának első felében a biztonság fogalmának alakulását bemutatva válaszolt a „mit oktatunk?” kérdésre. A képzés szervezeti kereteiről szólva beszélt a szak ZMNE-n és az NKE-n belüli helykereséséről, kiemelve, hogy üdvözi a képzés HHK-ba történt integrációját. E témával kapcsolatban az egykori szakfelelős a biztonsági tanulmányoknak a tudományos nomenklatúrában elfoglalt problémás helyzetére is rámutatott, ugyanis mind Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság, mind pedig az MTA megközelítésében határterületről van szó. Az előadáshoz a nemzetközi biztonság- és védelempolitikai alap- és mesterképzési szakok szakfelelőseként dr. Molnár Anna, az NKE HHK Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára kapcsolódott korreferátumával, melyből a jelenlegi szakstruktúrát, a hallgatói összetételt, a tanszék tehetséggondozását, valamint a szak nemzetközi kapcsolatait ismerhette meg a hallgatóság.

Dr. Krizbai János nyugállományú ezredes, az MHTT Humánerőforrás-fejlesztési Szakosztály elnöke „Tiszti pálya kompetenciaigénye napjaink önkéntes haderőiben” címmel tartotta meg előadását. Hangsúlyozta, hogy a kor kihívásai miatt a tiszteknek korszerűbb szerkezetű tudásra van szükség a korábbiakhoz képest. Problémaként emelte ki, hogy az utóbbi időben az állományszerkezet is jelentősen átalakult, melyben elsősorban a nagyszámú civil beáramlásnak van szerepe, akik körében a katonai szocializáció gyengének mondható. A szakosztályelnök beszélt az altiszti kar magas műveltségű, gyakran felsőfokú végzettséggel rendelkező részéről is, akik komoly befolyással bírnak a döntések előkészítésében, ugyanakkor azt is elmondta, hogy a különböző állománycsoportok közötti együttműködés gyakran akadozik, pedig komolyabb párbeszédre van szükség napjainkban az említett csoportok között.

A konferencia záró prezentációját Holecz József alezredes, az NKE HHK Hadászati Tanszékének tanársegédje tartotta „Magyar katonatiszt 2030” címmel, aki első gondolataiban egykori tanárára, Szabó Miklós altábornagyra emlékezve elmondta, hogy a két világháború közötti időszak katonai teoretikusai akkoriban korszerű elméleteiknek gyakorlatba történő átültetését gyakran nem érték meg, ezzel szemben napjainkban az innováció és a változás sebessége felgyorsult. Úgy vélte, hogy ezen körülmények között a vezetői képességek fejlesztése, valamint a humánerőforrás-gazdálkodás területén vannak komoly lehetőségei a Magyar Honvédségnek. A tanársegéd kiemelte, hogy a 2021 nyarán megjelent nemzeti katonai stratégia 2030-as céldátumot rögzítve beszél a Magyar Honvédség átalakításáról, mely után az „korszerű, fenntartható, rugalmasan és hatékonyan alkalmazható képességekkel,

kiegyensúlyozott struktúrával rendelkező, magas harcértékű, a válsághelyzetek széles körében alkalmazható haderővé válik.” Az előadás rámutatott korunk műveleti komplexitására, mely miatt a katonai vezetőknek, így a tisztképzésnek is változniuk kell. Az alezredes szerint a jövő hazai tisztképzésének pillérei a hallgatók, a tanárok, a tananyag, valamint a Magyar Honvédség. Az előadáshoz kapcsolódóan dr. Hajós Dezső mt. ezredes az infokommunikációban tapasztalható változások felgyorsuló sebességére hívta fel a figyelmet.

A szekció és a konferencia zárásaként Szenes Zoltán kijelentette, hogy véleménye szerint a közönség gondolatébresztő előadásokat hallhatott a konferencián, melyek méltó emléket állítottak dr. Szabó Miklós altábornagy, akadémikusnak. A tudományos ülést záró Csikány Tamás pedig reményét fejezte ki, hogy a közeljövőben az előadások témáit továbbgondoló megbeszélések indulnak meg.

Forgács Balázs